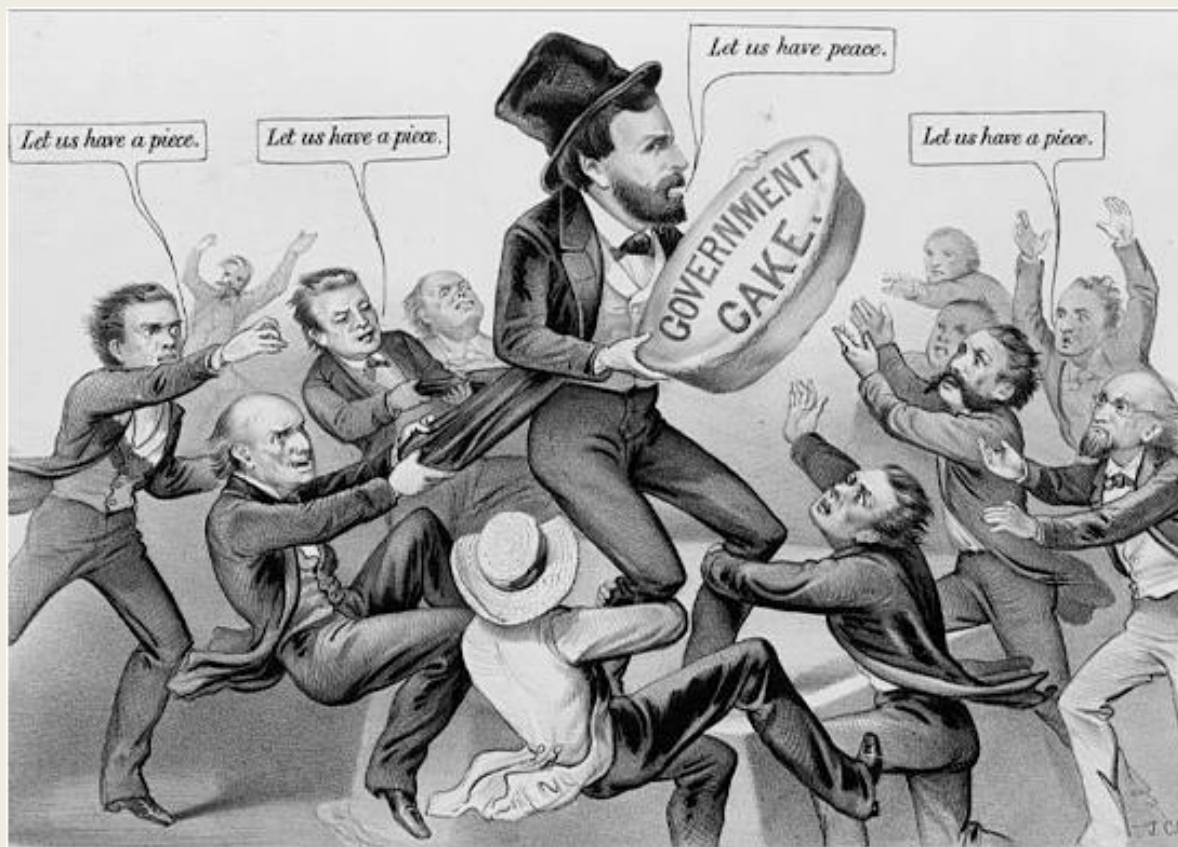

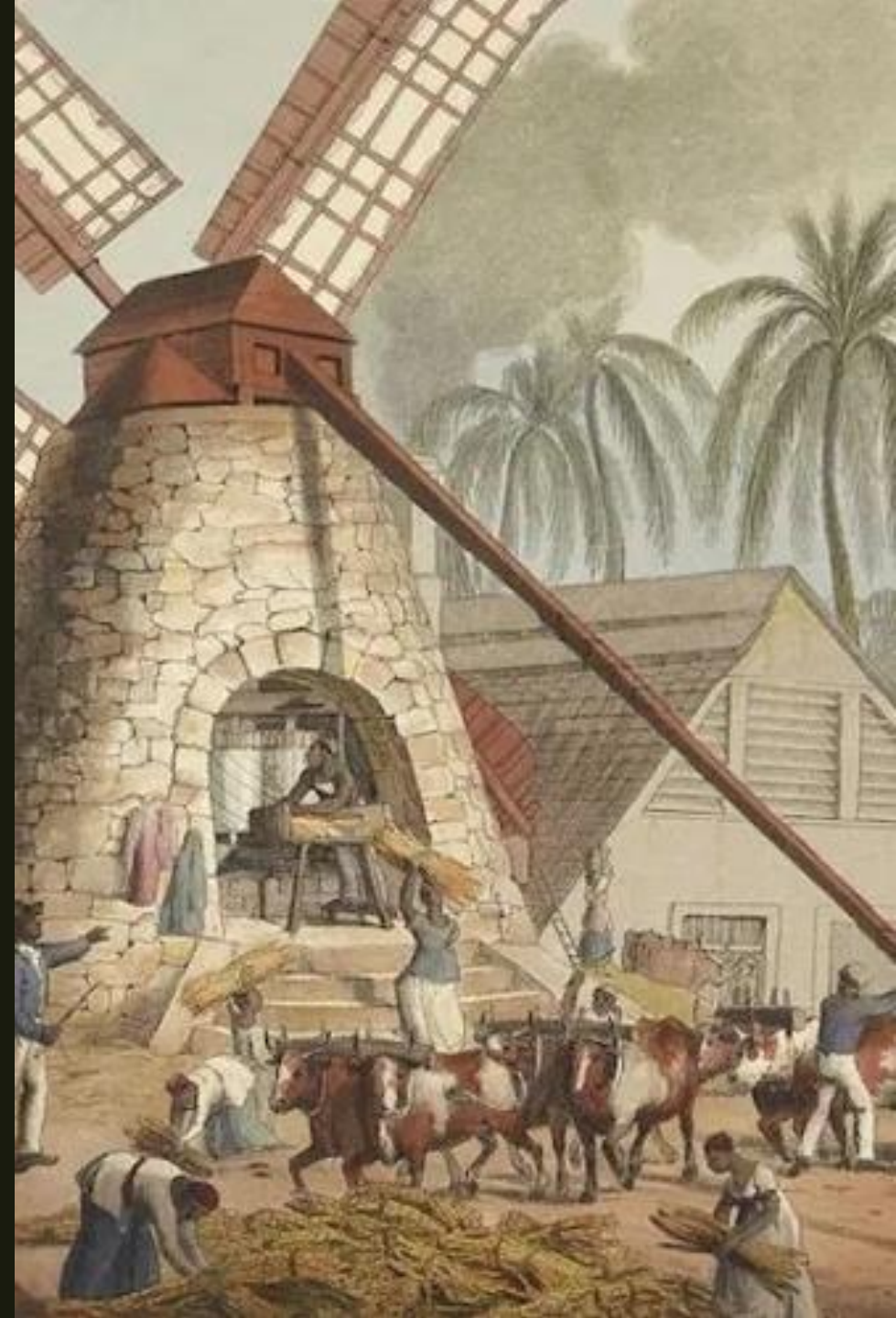
2. INSTITUCIO- NÁLNÍ POZADÍ TVORBY POLITIK

Proč jsou instituce důležité?

- Daren Acemoglu a James Robinson (2012): Why Nations Fail. Crown Business.

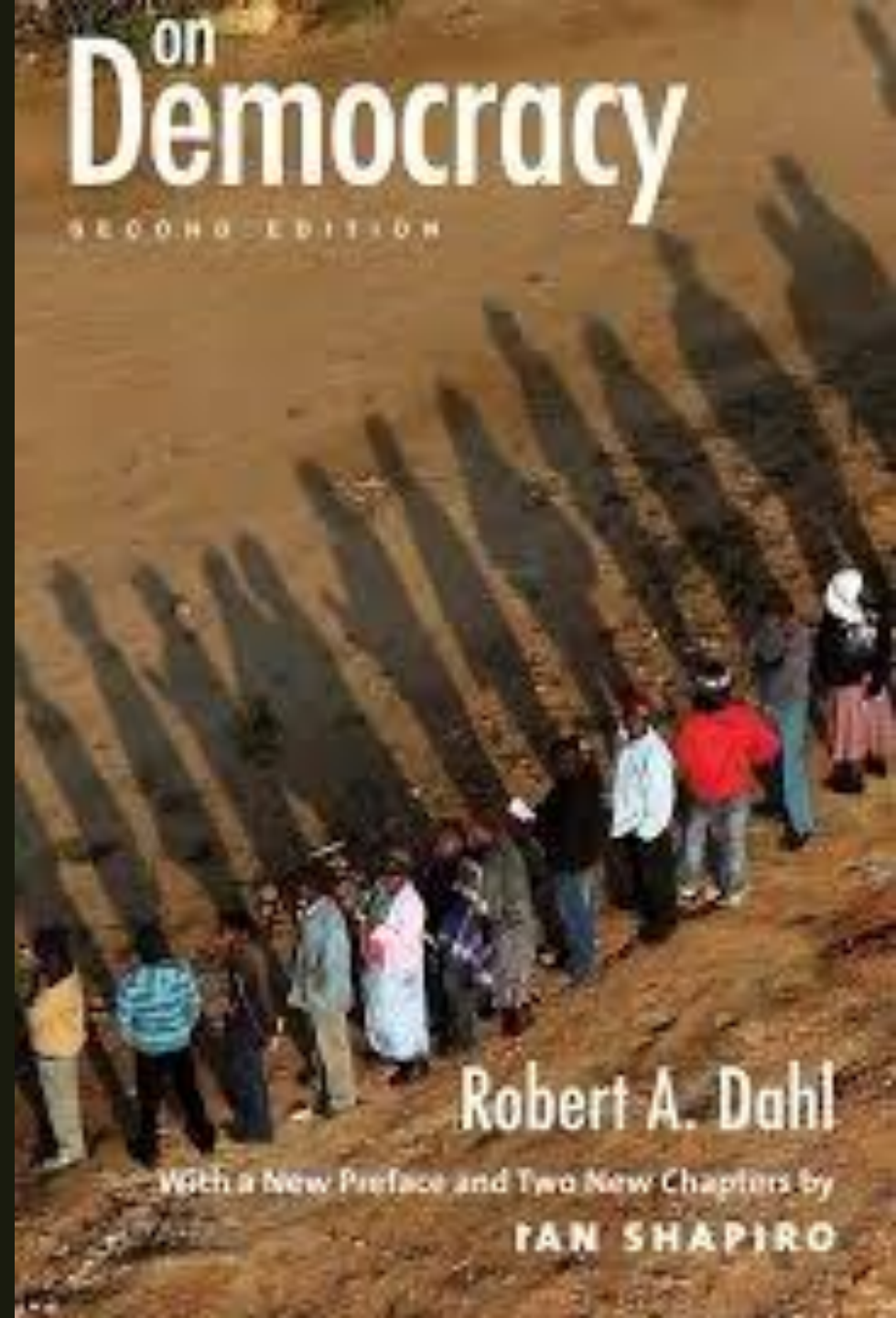
Inkluzivním instituce: Podporují širokou účast obyvatel na ekonomických aktivitách, chrání vlastnická práva, zajišťují nestranné soudnictví a poskytují veřejné služby. Tyto instituce vedou k prosperitě.

Extraktivní instituce: Jsou navrženy tak, aby extrahovaly zdroje od většiny obyvatelstva ve prospěch elitní menšiny. Tyto instituce vedou k chudobě.

Co je to demokracie? (Robert A. Dahl, 1971)

- Právo volit
- Právo být zvolen
- Právo politických leaderů soutěžit o podporu a voličské hlasy
- Svobodné a spravedlivé volby
- Svoboda sdružování
- Svoboda projevu
- Alternativní zdroje informací
- Instituce pro tvorbu veřejných politik závislé na volbách či jiných projevech preferencí

Jak srovnávat demokracie

- **Democracy index (The Economist Intelligence Unit)**

(1) Volební pluralismus; (2) Fungování vlád; (3) Politická participace; (4) Politická kultura; (5) Občanské svobody

- **Freedom House Index**

Zahrnuje 25 indikátorů v kategoriích jako volební proces, politický pluralismus, fungování vlády, svoboda projevu, sdružování a právní stát

Je jen jedna demokracie?

- **Reprezentativní demokracie** (Masbridge, 2003):
 - A. Přislubující (Promissory) reprezentace
 - B. Anticipační (Anticipatory) reprezentace
 - C. Gyroskopická (Gyroscopic) reprezentace
 - D. Zrcadlová (Surrogate) reprezentace
- **Participativní demokracie** – rozhodnutí s důrazem na přímou participaci občanů (referendum – otázky iniciace referenda občany, potřebné účasti pro platnost referenda, znění otázky)
- **Deliberativní demokracie** – snaha o konsenzus napříč všemi skupinami občanů (občanské parlamenty, slyšení, konsenzuální konference)

Problémy politické reprezentace s ohledem na životní prostředí

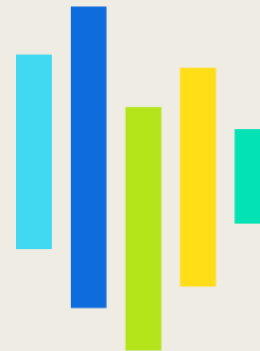
„Parlamentární presentismus“ (Thompson 2010, Boston 2017, MacKenzie 2017)

- Krátkodobý časový horizont
- Podreprezentace budoucích generací
- Diskontování budoucích nákladů a přínosů
- Institucionální faktory posilující presentismus

Vícedruhová politická reprezentace

Budoucí generace

- Future Generations Commissioner for Wales
- **Posuzuje (review)**, jak veřejné instituce (např. vláda Walesu, místní samosprávy, zdravotní služby) plní povinnosti podle zákona.
- Vydává **doporučení**, jak mají orgány zlepšit své dlouhodobé plánování.
- Může zahájit **formální přezkum konkrétní politiky nebo rozhodnutí**, pokud existuje podezření, že nejsou v souladu s principem udržitelného rozvoje.
- Publikuje **Future Generations Report** (zprávu o stavu budoucích generací), která hodnotí celkový pokrok.
- Působí jako **advokát změn** – veřejně se vyjadřuje k otázkám dopravy, klimatu, bydlení, vzdělávání či veřejných financí z hlediska dlouhodobého dopadu.

Comisiynydd
**Cenedlaethau'r
Dyfodol**
Cymru

**Future
Generations**
Commissioner
for Wales

Neživé entity

Whanganui River

- první tok na světě, který byl uznán jako právní osoba
- řeku „zastupují“ dva zákonní zástupci (*guardians*): jeden nominovaný vládou a jeden nominovaný Māori komunitami
- **Legální pluralismus** –

Marginalizované skupiny

Standing Rock Protests

- nedostatečná politická reprezentace původních obyvatel USA
- fungoval jako **politická tribuna**, která nahrazovala chybějící efektivní zastoupení ve federálním rozhodování
- viditelnost ve veřejném prostoru

Otevřená demokracie

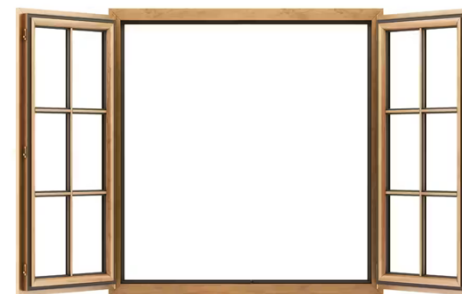
- otevřený vstup (open access)
- losování místo voleb (sortition)
- kolektivní intelligence
- deliberativní demokracie

“Open Democracy... is based on the simple idea that, if government by the people is a goal, the people ought to do the governing.”

– Nathan Heller, *The New Yorker*

Open Democracy

Reinventing Popular Rule
for the Twenty-First Century

Hélène Landemore

Jak se liší politické systémy (Lijphart 1999, 2012)

Exekutivně stranická dimenze

- Koncentrace vládní moci: jednobarevné kabinety vs. široké koaliční vlády
- Exekutivně-legislativní vztahy: dominance exekutivy vs. rovnováha moci
- Stranický systém: dvoustranický systém vs. multipartismus
- Volební systém: většinový vs. poměrný
- Systém zájmových skupin: konkureční vs. korporativistický

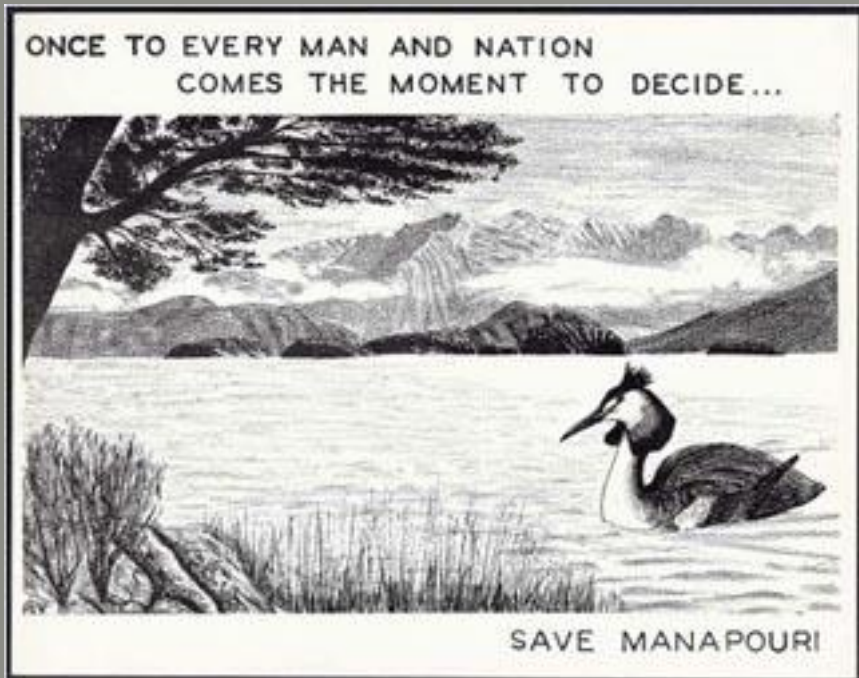
Federálně unitární dimenze

- Centralizovaná vláda: centralizovaný vs. decentralizovaný
- Distribuce moci: jednokomorový vs. dvoukomorový systém
- Rigidita ústavy: flexibilní vs rigidní
- Možnosti soudního přezkumu legislativy: slabý vs. silný
- Postavení centrální banky: závislá na exekutivě vs. nezávislá

Westminsterský model (Velká Británie, Nový Zéland do roku 1996, Barbados)

- Koncentrace vládní moci v jednobarevných vládách
- Dominance vlády
- Systém dvou stran
- Většinový a disproporční volební systém
- Pluralismus zájmových skupin (žádná skupina nedominoje, elity soutěží o přístup k tvůrcům politických rozhodnutí)
- Centralizovaná vláda
- Koncentrace legislativní moci v jednokomorovém parlamentu
- Ústavní flexibilita
- Absence soudního přezkumu
- Závislá centrální banka

The Values Party (Nový Zéland)

- The Save Manapouri Campaign – celonárodní kampaň – podpora od socialistické Labour Party
- Příroda jako součást národního novozélandského dědictví
- 1972 – The Values Party (The Blueprint for New Zealand: An Alternative Future)
- Kosmopolitní charakter strany (30 procent členů byli lidé, co se narodili na NZ a žili mimo něj, 17 procent lidí narození mimo NZ) (Dann, 1999)
- Kritika starých hodnot socialistické Labour Party (důraz na ekonomický rozvoj, odmítání potratů, kriminalizace homosexuality)
- Popularita strany přiměla Labour Party změnit svou rétoriku
- Strana skončila vinou rozdělení na (1) část usilující o etablování politické strany a (2) část, která chtěla hlubší společenské změny a podporu společenských alternativ

Konsenzuální model (Švýcarsko, Belgie a EU)

- Koncentrace vládní moci v širokých koaličních vládách
- Rovnováha mezi legislativní a exekutivní mocí
- Systém mnoha stran
- Proporční volební systém
- Korporativismus zájmových skupin (tripartita, relativně málo relativně silných zájmových skupin a dobrá pozice střešních organizací)
- Federální a decentralizovaná vláda
- Silný dvoukomorový parlament
- Pluralismus zájmových skupin
- Ústavní rigidita (Švýcarsko – referendum o změně v ústavu jak na národní úrovni, tak na úrovni jednotlivých kantonů)
- Absence soudního přezkumu
- Nezávislost centrálních bank

Struktura politických příležitostí v politických systémech

Konsenzuální systémy:

- Vysoká otevřenost politického systému
- Počet a kvalita přístupových bodů (insider vs. outsider strategie)
- Koaliční vládnutí jako příležitost

Strategie sociálních hnutí:

- Důraz na expertízu a věcné argumenty místo mobilizace masových protest
- Využívání "politiky spojování" (coalition politics) s institucionálními aktéry
- Zaměření na procedurální inovace a participativní mechanismy

Většinové systémy:

- Omezená otevřenost politického systému
- Koncentrované mocenské zdroje
- Lobbying na úrovni stran

Strategie sociálních hnutí:

- Důraz na masovou mobilizaci a veřejně viditelné taktiky
- Potřeba vytvářet silný veřejný tlak jako protiváhu formálním institucionálním bariérám
- Tendence k využívání disruptivních a konfrontačních strategií
- Důležitost mediálního pokrytí jako nástroje pro získání politické pozornosti

Strany zelených v národních vládách (Poguntke 2002)

- Itálie a Německo – zkušenost zelených s regionálními vládami před vstupem do celostátní politiky
- Usměrnění organizační po vstupu do celostátní politiky
- Malé strany v koaličních vládách
- Itálie a Francie – Zelení jako součást předvolebních koalic
- Portfolia ve vládách – (1) životní prostředí; (2) zdraví, zemědělství, ochrana spotřebitele; (3) politika lidských práv

Úkol na příště

- Zmapujte, jaké jsou postoje politických stran k vámi zvolenému politickému problému?
- Mluví politické strany jedním hlasem? Čí hlasy politické strany zastupují? Kdo v této souvislosti za politické strany mluví?

